

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vineria

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiunilor:

un șir pe 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul convenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Măsuri nepotrivate

La Consiliul arhiepiscopesc a sosit o dispoziție ministerială pentru aplicarea unei noi reduceri de 12% asupra salariilor slujbașilor bisericești începând cu 1 Ianuarie 1931. Se știe că această reținere specială din salariile slujbașilor cultelor fusese hotărâtă încă de vechiul guvern la alcătuirea bugetului pe anul în curs, dar că în urma protestelor unanime se renunțase la ea printr-o lege de rectificare. Această lege a fost abrogată de parlament astăvară; dar, în schimbul sumei de o sută și ceva de milioane ce se detrașea prin această abrogare clerului, s'a votat o alocație extraordinară de 78 milioane. Acum (și de ce numai acum?) se purcede la aplicarea reducerii, dar nu se aude nimic de alocația cea de 78 milioane. A fost oare promisiunea ei numai așa o amăgire a bunelor credințe naive?

De ce lovitura aceasta în plus unei categorii de slujbași care nu e cu nimic mai prejos, nici în pregătirea nici în foloasele ce le aduce acestui stat, celorlalte categorii, și care și așa are salariile cele

mai scăzute? Crede guvernul de prisos Biserica în viața unui neam și, neavând curajul s'o lipsească deadreptul de orice ajutor material din partea statului, o ia treptat? Crede guvernul că rezervorul de spiritualitate ce adapă de veacuri neamul nostru, e atât de secătuit acum, încât e cheltuială inutilă contribuția la întreținerea lui și astfel poate fi lăsat în părăsire și dispreț?

Ei bine, s'o știe guvernul, că Biserica românească este acum și pururea indispensabilă, că ori cât de înaltă ar fi treapta de cultură la care s'ar ridica poporul românesc, acest popor are lipsă de hrana ei și Biserica este în stare, singură, să i-o dea. S'o știe că și azi Biserica este pârghia care ține acest neam în echilibrul nădejzii și al răbdării nu și extravagantele și inebunitoarele sisteme și instituții, clandestine, sau atee; că dacă n'ar fi această pârghie a sufletelor noastre, demult ne-ar fi prăbușit în disperare și haos neputința economiștilor, a guvernelor și a diplomaților de-a ne salva din grozava situație în care ne sbatem.

Noi avertizăm serios pe toți guvernânții de ieri, de azi și de mâine, ai acestui stat, să nu se lase duși de ispita să încerce prin astfel de măsuri sau poate și mai grave să reducă importanța ce-o are Biserica în viața neamului. Nu de dragul Bisericii! Pentru că ea va dura până la sfârșitul lumii, ci de dragul acestui neam, care-și poate vedea întâi statul și apoi pe sine însuși destrămat moralicește și primejduit în existența sa de propagande și de curente anarhice și dizolvante.

Dacă nu va fi ajutată suficient, Biserica va suferi din lipsă de puteri de lucru și va fi diminuată mult ca influință și ca întindere. Dar nu durabil. Puținii ce-i vor rămânea vor fi apostoli și martiri. Prin ei se va revărsa însutit și arzând Harul dumnezeesc. Și melegurile noastre vor fi cucerite din nou de puterea Bisericii. Dar între timp câte transformări nu se vor fi realizat? Cine poate garanta că statul și poporul nostru vor rezista până atunci valurilor de anarhie și de descompunere, care mai sunt reținute azi numai de digul care înseamnă pentru suflete Biserica și căruia i se dau

inconștient lovituri tocmai de cătră cei ce se laudă că apără ordinea de până aici de lucruri?

Atâția preoți cari mai n'au alte venituri, și așteaptă o brumă de salariu din Martie, iar acum le vine vestea că nu vor căpăta din el nici cât să-și plătească dobânzile la datorii, toți aceștia vor fi puși în alternativă: sau să se pregătească împreună cu familiile lor de mucenicie, sau să-și caute o pâine în altă parte...

Onoratul guvern, care are în momentele acestea în pază nu numai bugetul țării, ci sufletul neamului, să revină asupra măsurilor, ca nu cumva salvând echilibrul bugetului să desechilibreze sufletul poporului.

Pentru cele 100 și ceva de milioane să nu lase pradă mizeriei atâția oameni cari muncesc cu tot zelul pentru cele mai nobile idealuri. Aceste 100 milioane le poate găsi așa de ușor la cei ce-au secătuit avutul țării dela război încoace, adunând zeci și sute de milioane în bănci. Guvernul să facă dreptate și nu să lovească în existența unor bieți oameni, apucând o cale neînchipuit de primejdioasă.

FOIȘOARA

Morală și lux

Ori vorbește cum ție portul, ori te poartă cum ție vorba.
(Proverb).

Ce e luxul, sub raportul căror fenomene se prezintă în generalitatea lui?

Izvorul luxului e mândria rău înțeleasă. Prin capriciul vanității, individul voeste să întrecă pe alții printr'un exces de îmbrăcăminte și prin tot ceace se rapoartă la traiul său.

Mulți indivizi, cari practică luxul pe o scară întinsă, îi vor susține din punct de vedere estetic.

Dacă pentru o categorie de indivizi viața simplă este viața ieftină, ear pentru altă categorie zgârcenia conduce la economisiri excesive ca rezultat al unor minți înguste, pentru cei mai mulți viața luxoasă este confirmată prin estetismul revoluționar al civilizației în plină ascendență.

Viața socială de azi, improprie pentru unitate mai strânsă între indi-

vizi, din cauza lipsei de nivel la care numai oamenii cu adevărată cultură internă pot aspira, prezintă dificultăți tocmai din lipsa unei culturi sufletești. Spiritul public, fără baze de orientare mai precise, și-a pierdut simțul critic. Societatea de azi uită că, prin neglijarea tradiționalei modestii, își descompune energia în schimbul unei utilități de moment.

În aceste câteva rânduri voi încerca să demonstrez avantajile și desavantajile luxului și să stabilesc nexul lui cu morala.

În viața socială se impune un lux folositor, care corespunde unei teorii a luxului militant. Având în vedere diferențierea indivizilor după sex, aptitudini înăscute sau achiziționate, ideea care conduce la individualismul social împarte înșii în mai multe categorii.

Cercatând categoriile de indivizi, prin prizma individualității fiecărui, vom avea: categoria oamenilor cari se complac în simplitate, găsind în ea spiritul utilitar al estințății.

În altă parte vom întâlni avarii,

cari printr'un exces de economisire ridiculizează o logică unică în felul ei, impusă de o severitate neocotită.

Întâlnim indivizi, cari printr'o situație dobândită își plasează economiile în afaceri, și astfel se complac în logica capitalismului ajutând progresele industriilor.

Alții, cei mai rari, servesc prin capital instituții de utilitate publică, cum sânt instituțiile de cultură, igienă socială și altele.

Vedem deci, din exemplele arătate, varietatea de indivizi cari în cadrul rațiunii lor își întrebunțează proprietatea materială în diferite senzuri.

A combate luxul, spunând că e o inutilitate, este rățăcire. Nu ne ridicăm în contra luxului folositor, adecă în contra luxului care satisface exigențele indivizilor în senzul moderat al cuvântului. Ne ridicăm numai împotriva: risipei prostestii și împotriva întrebunțării egoiste a bogăției, dar mai ales combatem năzuința de a cheltui pentru lucruri de prisos.

Sânt mulți oameni, cari practică luxul excesiv, pe când interesul și

datoria lor ar fi să facă economie: ei nu admit că iubirea lor de lux este e nefericire particulară și o primejdie publică. —

Tendențele materialiste ale epocii noastre nu sânt scoase la iveală numai prin importanța exagerată pe care ea o acordă bunurilor materiale, ci și prin puțină atenție pe care o dă condițiilor superioare spirituale.

[S'au găsit glasuri, care cer desființarea banului, pentru a stărpi luxul.

Ce importanță are banul în determinarea oamenilor la acțiuni ce conduc la lux? Nu ne putem lipsi de ban. Chiar în epoca unei economii primitive, banul a avut valoare comercială, deci un semn reprezentativ al bunurilor. A voi să desființezi banul, e încercare ridicolă pentru acei, cari văd izvorul luxului în faptul material al posesiunii banului. Totuși nu-i mai puțin adevărat, că această chestiune, a banului, este foarte tulburătoare. Ea alcătuiește unul din elementele principale ale vieții luxoase. Și aici intervine marea problemă a întrebu-

Statul și Biserica Ortodoxă

de Dr. I. MATEIU

Concluziuni:

Expunerile de față, chiar în forma lor succintă, ne duc la câteva concluziuni clare și instructive. Mai întâi, ele ne pun în situația de a ne forma o convingere mai dreaptă și mai temeinică, despre valoarea Bisericii ortodoxe și rolul ei hotărâtor în dezvoltarea Statului.

Serviciile eminente și neîntrerupte, pe cari ea le-a adus neamului nostru în tot cursul vieții lui istorice, i-au asigurat pentru totdeauna dreptul de a fi privită, ca parte esențială a patrimoniului nostru național. De aceea Statul, de care s'a simțit atât de strâns legată, încât formă aproape un tot organic cu el, are datoria să vadă și pe viitor în Biserica ortodoxă, acelaș neprețuit și indispensabil factor al existenței sale politice. Și recunoscând, că ea deține cel mai puternic izvor de energie și de sănătate sufletească a neamului, să-i acorde toată sollicitudinea, de care Biserica are nevoie, pentru împlinirea misiunii sale în cadrul Statului și pentru folosul lui.

Astfel îi va respecta neștirbită autonomia dobândită, favorizând prin toate mijloacele, acțiunea ei pentru organizarea democratică a așezămintelor sale, în spiritul nouilor legiuiri bisericești.

Statul va combate, fără concesiuni, toate încercările cari ar tinde să viciere atmosfera de puritate morală și de solidaritate religioasă din sânul Bisericii, spre a o aservi iarăș relor deprinderi ale partidelor politice. În această or-

dine de idei, o preocupare serioasă trebuie să fie găsirea modalităților, de a scoate Biserica din vârtoarea luptelor politice, cari îi ating sfințenia și-i pătiază prestigiul, prin antrenarea clerului parohial în arena de violență și de vrăjmășie a pasiunilor electorale.

Tocmai această îndepărtare de altarele credinții și frecventarea avidă a cluburilor politice, este una din cauzele grave, ce a contribuit la diminuarea respectului moral pe care orice Stat îl datorește instituției divine a Bisericii. O experiență tristă s'a făcut nu demult, când reprezentanții Statului, trecând peste autoritatea legală a episcopatului nostru, și-au îngăduit să trateze problemele financiare ale Bisericii cu câțiva preoți de mir, ajungând, tocmai din pricina acestor răsturnări de roluri, la păgubirea fatală a celor mai mari interese de viață bisericească.

De aceea se impune, cu toată seriozitatea, o schimbare de mentalitate, care nu poate veni decât din efortul hotărât și conștient al bărbaților noștri de Stat, de a se apropia cu deplină sinceritate de Biserica, ca din cunoașterea directă a idealurilor ce o frământă, să răsară sigură și caldă, iubirea ei neumbrită și susținerea ei generoasă.

Nimenea din cei inițiați nu se mai îndoește, că unul din mijloacele principale, cari au să determine această necesară prefacere de concepție, este restabilirea Ministerului de Culte. Utilitatea lui o justifică nu numai vitregia, cu care a

fost tratată Biserica ortodoxă în cei din urmă doi ani, dar mai ales programul larg de viitor, schițat de noi în studiul de față și care nu se va putea realiza, decât fiind concentrat în mâinile unui Minister independent, cu atribuții de competență reală, deplin stăpân pe acțiunile lui, dar și răspunzător de rodnicia lor în fața țării întregi.

Abia atunci, când această nouă politică bisericească va deveni o realitate, se va putea spune, că Biserica ortodoxă a fost pusă și de fapt în situația meritată, de a-și afirma, cu toată strălucirea, nu numai rosturile ei dumnezeiești în lume, ci și dominanța sufletească incontestabilă în viața națională a Statului românesc.

Partea a doua

Statul și cultele minoritare

I

Importanța problemei

Una dintre cele mai importante și mai delicate probleme politice, din câte s'au impus spre rezolvire Statului românesc întregit, este fără îndoială problema cultelor minoritare. Aceasta din motivul, că ea ne duce în domeniul vast și infinit al religiei, puterea ce a fost în toate vremurile elementul stăpânitor al sufletului omenesc și factorul hotărâtor în evoluția Societăților în nașterea și dezvoltarea Statelor. Când această religie a luat forme concrete de viață, organizându-se în instituția socială numită Biserica, existența ei s'a resimțit ca o mare forță morală, reușind să se facă indispensabilă pentru State, fie contopindu-se cu ele în urmărirea aceluiași idealuri umane,

fie dominându-le, când veletăți străine de misiunea ei divină, o coborau spre năzuinți de ambițioasă tutelare politică.

Statele și-au dat seama totdeauna de această mare realitate a Bisericii, isvorată din fluidul tainic al misticismului religios, indisolubil legat de ființa omenească și capabil să determine curente de înălțare sau de cădere în viața popoarelor. De aceea, în toate epocile, Biserica a constituit pentru State o preocupare politică de mână întâia.

II

Culte noi din România

Prin înfăptuirea unității noastre politice, și-au făcut intrarea în Statul Românesc o serie de culte istorice, toate cu tradiția și interesele lor deosebite, aproape străine de viața națională a României. Ele s'au văzut deodată rupte brusc din legăturile seculare, ce le aveau cu Statele lor de origină, fapt care le-a pus la început în impasul de a nu voi, sau a nu putea să se adapteze noii situații politice, ci de a căuta să se mențină în cadrele vechi. Aceasta le-a împins într'o izolare păgubitoare, nu numai pentru ele înșile, dar și pentru marile interese de consolidare ale noului Stat românesc. Și fiindcă România, la rândul ei, nu le putea aranja situațiunea de drept public înainte de stabilirea pactului nostru fundamental, s'a produs fenomenul anormal, că toate Cultele minoritare, până și cel catolic-românesc, și-au păstrat neștirbită vechea lor organizare, fără considerare la noile hotare ale Țării, suprimând, însă, în acelaș timp, toate raporturile de drept, în care trebuiau să

înțării lor în senz rațional. A face din averea noastră izvor de plăceri nelufrânate, sub ocrotirea banului, înseamnă a propovedi ruina sufletului, asupra căruia materia a câștigat o putere îngrozitoare.

Ne dăm bine seamă ce însemnează evoluție industrială; dar trebuie să ne dăm seamă și să repetăm că toată această cucerire nu poate fi de folos, dacă nu o contrabalansăm printr'o puternică cultură a sufletului, printr'o mai mare grijă a moralității noastre. —

Am ajuns la constatarea că lipsa de moralitate, de cultură sufletească intensă, implică, la indivizii certați cu simțul responsabilității, luxul nefolositor. Mijlocul pentru ilustrarea tezei ni-l oferă întrebuintarea irațională a banilor, risipa acestei energii materiale în contul educației sufletești.

Un om pătruns de ideea luxului, este atât de preocupat de pretențiile de exteriorizare a luxului, încât își neglijează cu totul cultura internă. —

Care este rostul luxului? Are un scop bun?

La aceste întrebări, se răspunde de obicei cu argumente și scuze ca cele următoare: Este nevoie să purtăm haine scumpe și după cea din urmă modă, pentru că persoane de aceeaș condiție socială se îmbracă la fel, și am fi și expuși criticelor, dacă nu am fi și noi asemenea...

Adevărat, trebuie oarecare deosebire de îmbrăcăminte între vrâsta și între unele stări sociale. Dar, ea trebuie întâi să împlinească cele două condiții firești ale hainelor: ferirea de intemperii și acoperirea corpului. Exagerațiile sânt abuzuri, și abuzurile se condamnă, dacă nu de legi, apoi de bunul simț, de rațiune, de morala publică, ori în ce treaptă socială ar fi cineva.

Cu drept cuvânt putem spune, că luxul se face din vanitate, și nechibzuire. Nimic mai ridicol, decât a ne amăgi cu lucruri, ce nu ne aparțin.

Luxul acesta, nu satisface o necesitate, ci mai adese ori expune corpul omului la boale, sau îl face caraghios în fața altora, ba aproape

totdeauna îl ruinează și economic.

Bogații cari pot să-și satisfacă toate poftetele, sânt prea puțini. Majoritatea oamenilor au venituri mici. Aceștia căutând să se țină de «lume», fatalmente ajung la situații de jale, se îngroapă în datorii, ori, împinși înainte, alunecă de pe terenul datorințelor și se înrolează în categoria delicvenților.

Teza economiștilor extremiști, — că o țară, dacă produce mult în diferite direcții, adică și articole de de lux, confirmă o realitate salvatoare adică se dă de lucru la o mulțime de muncitori, — trebuie respinsă. Luxul e o boală care cuprinde și pe sărac, și pe bogat. Rezultatul imediat e scumpirea vieții, ear cosecinta acesteia e că suferă lumea întreagă. De aceea trebuie protejată economia. Țara noastră, în situația de importătoare de materii de lux, având în vedere situația valutară, e tributară altor țări care se îmbogățesc pe spinarea noastră. Am ajuns în situația să exportăm pânze pentru Lyon și întregul

nostru comerț să se mândrească cu pânze și stoffe de proveniență exotică, falsificând calitatea, numai ca să putem satisface pofta de-a ne îmbrăca după ultima modă pariziană sau londoneză. E rușine pe care o resimțim cu durere, că țara noastră foarte bogată are o situație valutară așa de scăzută.

De aceea datoria fiecăruia e să predice revenirea la simțuri reale, destăințind babilonul de pretenții, care duce la ruina sigură.

Sfinții Părinți au combătut luxul.

Fericitul Ieronim, în una din epistolele sale, zice: «Luxul și necurăția îmbrăcăminții trebuie deopotrivă înlăturate, căci unul dă pe față iubirea de plăceri lumești, ear cealaltă neglijența». Iar Fericitul Augustin zice: «Cele mai de multe ori corpul care strălucește de podoabe și haine scumpe, are suflet fără nici o podoabă».

Și, dacă mai adaugăm atâtea principii de neînțelegere ce izvorăsc din iubirea de lux și turbură, alte ori desfac numeroase căsnicii, avem

se găsească cu noua suveranitate națională.

Cu alte cuvinte, Cultele și-au dat, prin ele înșile, o *autonomie completă*, pe care nu-o avuseseră nici în Ungaria, iar simultan cu aceasta au înlăturat toate drepturile *Statului*, menținându-i cu generozitate doar obligațiunile, pe cari le avea în epoca ungurească. Și atunci am putut constata iarăși fenomenul nefiresc de a vedea păstrate pentru Cultele minoritare toate privilegiile, toate averile și latifundiile — *proprietăți de Stat* — cu enormele beneficii ce rezultau din instituția *Patronatului medieval*, și în plus cu subvențiile considerabile, pe cari Statul Român continua să le acorde, cu neînțeleasă munificență, ca și pe vremea ungurească.

În schimb trebuie subliniat, că Bisericile minoritare, găsindu-se într-o perfectă identitate de concepții și aspirațiuni cu Statele lor de altă-dată, au continuat să se mențină în aceeași ideologie și în cadrul noii lor Patrii, manifestând adeseori atitudini și tendințe vădit ostile Statului românesc.

III

Concepția politică a Statului

Înainte de toate, se impunea stabilirea concepției politice a României, relativ la regimul Cultelor. Ea a fost cuprinsă în noua constituție și anume: *legătura dintre Stat și Culte, pe temeiul libertății și a protecțiunii lor egale*. Fixând această doctrină Statul nostru a rămas credincios tradiției politice românești, care n'a cunoscut niciodată sistemul *separațiunii*, incompatibil cu trecutul și cu

interesele permanente ale neamului nostru.

Acest sistem al *legăturii* dintre Stat și Biserică e fericit și norocos pentru amândouă așezămintele, fiindcă în fond amândouă urmăresc același ideal de perfecțiune, unul în ordinea religioasă, iar celalalt în ordinea juridică. Astfel, nevoia unei colaborări sincere și constante, între aceste două puteri, constituie o evidență politică, ce nu mai comportă demonstrare. Dar, pentru ca această colaborare să ia ființă, era necesar să se stabilească cât mai precis condițiunile legale, în cari ea urma să se desfășoare, cu alte cuvinte se impunea o reglementare în *forme juridice* a raporturilor dintre Stat și diferitele Culte.

IV

Legea Cultelor

Această operă s'a împlinit, cu destule greutate, în 1928, prin votarea legii privitoare la regimul general al Cultelor. Care este principiul de bază al sistemului politic adoptat de legea cultelor? *Statul*, ca unica putere suverană în teritoriul său, recunoaște cultelor calitatea de corporațiuni publice, acordându-le *personalitatea juridică de drept public*. Și fiindcă atributul esențial al personalității juridice de drept public este *autonomia*, Statul a convenit să le dea și autonomia în condițiile cele mai bune. Cuvântul «*autonomie*» n'a fost trecut nici în Constituție și nici în lege, pentru a nu i se da un înțeles potrivit unității naționale a Statului. Dar existența autonomiei se desprinde din textele legii [art. 11]. În ce consistă ea? *În dreptul cultelor de a-și conduce, reglementa și*

administra, prin organele lor proprii, toate afacerile bisericesti de ordin spiritual, cultural și economic, fără nici un amestec străin. Dar, pentru ca această autonomie să rămână în cadrele ei normale, legea stipulează, că ea are să se mențină în marginile ordinii publice, a bunelor moravuri și a legilor de organizare a Statului. Această rezervă este frâna legală a autonomiei bisericesti, dictată atât de principiul suveranității naționale, cât și de faptul subvenționării materiale a Cultelor.

Este concepția modernă adoptată de toate Statele, cari au pus la baza raporturilor lor cu Bisericile, doctrina politică a *colaborării*. În virtutea acestei concepțiuni, Statul se simte îndreptățit să participe într-o anumită măsură la activitatea *externă* a Bisericii, fie prin acte de *colaborare*, [aprobarea statutelor de organizare, înființarea Eparhiilor, constituirea șefilor bisericesti, executarea hotărârilor disciplinare, încasarea contribuțiilor bisericesti, nostrificarea diplomelor teologice din străinătate, etc.], fie prin *supravegerea* și controlul activității Cultelor [circulări de interes obștesc, revizuirea gestiunilor de conturi, încuviințarea ajutoarelor din străinătate, autorizarea achizițiilor cu titlul de gratuit etc.].

V

Atitudinea minorităților față de legea Cultelor

Minoritățile confesionale — cu excepția cultului mozaic — s'au pronunțat în parlament contra legii Cultelor, unele declarând că o resping în bloc [cazul Episcopului săsesc], ce-

lelalte parțial, sub rezerva modificării unor dispozițiuni, socotite vexatorii. În esență minoritățile, pretindeau, prin reprezentanții lor autorizați, bisericesti și politici, deoparte că li se restrânge vechea autonomie bisericască, de altă parte, că Statul introduce un regim polițienesc față de culte.

Autorul acestor rânduri, în calitate de colaborator principal la întocmirea legii Cultelor și de raportor al ei în Cameră, a dovedit cu prisosință dela Tribuna Parlamentului, că autonomia acordată Cultelor din România, este neasemnat mai largă, decât cea din Ungaria de ieri, iar controlul Statului este de fapt aproape inexistent, ceea ce nu era deloc cazul în vechiul Stat maghiar. În plus, subvenția se acordă de noi în proporții și condiții mult mai generoase, decât se întâmplă, dincolo. O putem spune hotărât, că minoritățile confesionale sânt în acest punct deadreptul *privelegiate* față de Biserica ortodoxă.

Atunci, care este explicația opoziției Cultelor minoritare contra legii noastre? Este dorința autonomiei *absolute*, care înlăturând orice influență a Statului asupra Cultelor, să le asigure libertatea dezvoltării lor în conformitate cu tradițiile istorice seculare, adică nu numai spirituale-religioase, ci și *politice-naționale*.

Aceasta ar însemna însă, ca ele să se transforme în *organisme politice* deghizate, cu scopul nemărturisit de a servi ca pivot solid al *autonomiei politice*, pe care o revendică față de toate programele minorităților noastre. Prezumptiv românii din Ungaria Habsburgilor și-au găsit, în Biserica autonomă cel mai puternic scut

Pagina sociologică

Chestiunea socială

de Preotul GH. SECĂȘ

VI

Capitolul II. Era Creștină

Ca și era păgână, se împarte în două perioade mari:

1. *Perioda patriarhală*, care cuprinde Evul mediu;

2. *Perioda civilizată*, care cuprinde Timpurile moderne. —

Perioda de tranziție (Creștinismul primitiv). *Idealul social* realizat prin Creștinismul primitiv prin aplicațiunea porunci «*Iubiți-vă unul pe altul*»: — Creștinismul în leagăn a început să formeze o societate aparte, înainte de-a se amesteca în societatea propriu zisă, și în decursul celor câțiva ani cât a trăit așa, în starea pură, el a realizat o organizațiune socială din nefericire trecătoare, dar atât de minunată, încât dacă ar fi putut, fără a se altera pe sine, să transforme marea

societate după asemănarea sa, pământul ar fi devenit, mulțumită ei, un paradis anticipat.

Idealul sociologic a fost realizat atunci, de fapt și de-o manieră desăvârșită, prin punerea în practică a marelui precept al lui Hristos și al apostolilor săi: «*Iubiți-vă unul pe altul*».

Aceste cuvinte simple conțineau în ele, soluțiunea definitivă și perpetuă a oricărei chestiuni sociale.

Primii creștinii aplicară această maximă la gradul superlativ în relațiunile lor reciproce, și spiritul divin care se află în ea, a dat naștere îndată perfecțiunii chiar în sânul lor din punct de vedere social. Această perfecțiune a fost atinsă în mod spontan dela început, grație observațiunii loiale și întregi a preceptului suprem enunțat mai sus.

Dragostea supranaturală, înlocuind dragostea naturală, de unde societatea supranaturală: Biserica. — Am văzut, în decursul primei părți a anticității, principiul dragostei naturale organizând în mod fericit societatea omenească pe temeiul *fam*

înainte zgrăvită de ajuns aceasta plagă socială mult păgubitoare.

Reese deci cu prisosință, că luxul este ruinător și imoral. Ruinător, deoarece ne face să pierdem economiile în schimbul unei utilități de moment; imoral, fiindcă e contra perceptelor morale, care opresc exagerările, de orice fel. —

Fiecare om valorează prin calitățile lui sufletești, nu prin exteriorul aparent și falsificat.

Podoabele sufletești rămân nealterate. Acest lucru îl arată sf. Apostol Pavel prin următoarele cuvinte: «Femeile într-o podoabă de cinste, cu sfială și cu întregă înțelepciune să se împodobească pe sine; nu cu împletiturile părului sau, cu aur, sau cu haine scumpe, ci cu fapte bune». (1. Tim. 2, 9).

Au mai fost vremuri, când luxul găsea destui supuși umiliți; dar prin felul cum el caută să subjuge astăzi, a ajuns cu totul înspăimântător. Prezența lui în mijlocul societății este jignitoare și dureroasă, pentru că el nu stăpânește decât în vreme de mo-

ravuri stricate; de aceea, în istorie, paginile de decădere a popoarelor ne arată printre cauze și viața luxuoasă. —

Luxul se instăpânește întâi din pricina educației greșite ce să dă copiilor. La aceasta se adaugă lipsa mare de cultură sufletească, care străbate cu greu în straturile sociale, din care pricină ușurătățile găsesc în sufletul multora largă primire.

Leacul acestei patimi îl găsim în buna creștere și în formarea dreptei judecăți, încă din copilărie. Deci, în primul loc, *familia*, cu mame serioase și cucernice, și cât mai de parte de reșățul vieții ușoare, să-și îndrepte mintea către ceea ce numim: virtute și înțelepciune.

Pr. Nicolae Suciu,
capelan prot.

Anunțuri și publicații se primesc cu preferință, la administrația ziarului:

Telegraful Român

de apărare a ființei lor naționale, tot așa minoritățile României văd în Biserica lor cetatea, care să-i apere de forța asimilantă a Statului Român și să le ducă cu timpul, — dacă visul cel mare se destramă — măcar la realizarea salvatoare a *autonomiei naționale*. Această autonomie ar putea împiedica într'adevăr primejdia desnaționalizării, pe care toate minoritățile o prevăd cu certitudine, dată fiind atât așezarea lor geografică neprielnică, cât și puterea de expansiune incontestabilă a neamului românesc.

Citind ziare. Despre Marea Britanie, atinsă și ea de nestatornicile vremii, se rostește frumos și adevărat dl N. N. Lenguceanu (în N. R. din 30 Sept.) astfel:

Taina prin care a putut o națiune să răsbească la cucerirea lumii, ca englezii, este minunata lor educație individuală. Profund religioși, reușind să se emancipeze de ierarhia Romei, Biblia a rămas, pentru englezi, cartea pe care o găsești nu răsfoită, ci studiată, meditată, înțeleasă, iubită și armată, în toate familiile. Nici un popor nu respectă mai mult demnitatea umană și libertatea de gândire ca englezii, de aceea, prototipul superior social englez «THE GENTLEMAN» este un om care pe lângă prestația aristocratică posedă și simțul de înfăptuire al celor mai înalte îndatoriri morale către obște. O astfel de națiune va dura veșnic și va străbate victorioasă toate vicisitudinile vremii.

În fața suvoielui comunist, ce zăgaz puternic avem a pune?

Această întrebare o face, în «Insemnările unui trecător», din «Neamul Românesc» mai nou, dl Al. Lașcarov-Moldovanu, și zice:

«Răspunsul, după părerea noastră, e simplu și elementar. Și anume: alianța pe viață și pe moarte și din toată puterea noastră cu Marele adversar al comunismului, *biserica*.

liet. Aici, vedem aceeași dragoste, devenită supranaturală, reorganizând societatea pe temelii altele familiei mai largă și mai pură, familie nu fizică, ci mistică, numită Biserica.

Comunitatea sfinților din punct de vedere social. — Această nouă grupare, care este de ordin divin, supranaturalizează în ea principiul asociației, al uniunii pentru viață. Într'adevăr, este *uniunea pentru viața de veci*, comuniunea sfinților începută pe pământ. Dar această comuniune nu are loc în orânduirea spirituală; ea se mai îndeplinește și în ordinea materială, și primul rezultat practic realizat din parte-i consistă în soluțiunea imediată a chestiunii sociale prin suprimarea inegalității care-i este cauza esențială.

Fraternitate dând naștere la egalitate; uniune de inimi și uniune de bunuri; texte din «Faptele Apostolilor» atestând ceea ce precedea: — Spiritul de fraternitate a fost stăt de puternic la primii creștini, încât a produs în sânul lor o generală nivelare: orce distincțiune de clasă, de rasă,

Intărind biserica, facem cu neputință năvala comunismului. Acolo, în suflete, se dă lupta cea hotărâtoare. Platformele economice, financiare sau sociale sânt numai înfățișări; — ceea ce rămâne în fond izvor creator, nu e decât sufletul omenesc. Sovietismul a înțeles, din instinct, acest lucru; și de aceea s'a năruit, prin biserică, asupra sufletului omenesc. Așa în Spania, așa la noi, așa peste tot locul.

De aceea, în slăbirea sau în înțărarea bisericii, putem aprecia fie primejdia, fie stăvilirea pericolului comunist.

A judeca altfel, însemnează a ne înșela pe noi înșine — și de sigur, a lipsi delă o datorie mare».

+ Protopop Vasile Domșa

Mercuri în 30 Sept., a adormit întru Domnul, P. C. Vas. Domșa dela Orăștie și a fost înmormântat Vineri, p. m. Răposatul era de 72 ani și în slujba Bisericii a fost 50 de ani din care 34 ani ca protopop al Orăștiei.

Aparținea generației, care a crescut în opera lui Șaguna în forma ei genuină, robustă și inspiratoare.

Entuziasmul creației trăia în acea generație de preoți cu toate adversitățile atacurilor externe. Între toți fiii neamului era atunci o solidaritate defensivă admirabilă, iar Biserica era fortăreața cea mai puternică a sufletului național. La bătrânețe a constatat că prefacerile prin cari am trecut în timpul din urmă, nu sunt în linia progresului și vechea solidaritate a slăbit.

La catafalca familia numeroasă, prieteni și cunoscuți.

În numele autorității bisericesti l-a parentat pe răposatul, P. C. Tr. Scorobef; iar din partea credincioșilor, a corporațiilor bis. și a preoțiilor: P. C. Ioan Moja, prof. Stanciu și pr. Basarabă. În cimiter a vorbit prof. Iacob și un reprezentant al garnizoanei, unde răposatul a fost profesor.

Fie-i memoria binecuvântată!

de rang, de naștere, de sex, de condițiune și avere a fost suprimată. Uniunea inimilor a dat naștere în mod spontan uniunii de bunuri. Credincioșii au pus laolaltă tot ce-aveau, cum se poate vedea acest lucru din următoarele texte ale «Faptele Apostolilor»:

«Și toți cei ce au crezut, erau la aceeași și aveau toate de obște» (2, 44).

«Și moșile și averile le vindeau și le împărțeau pe ele tuturor, după cum fiecare avea lipsă» (2, 45).

«Iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut, era unul; și nici unul nu zice că dintre averile lui este ceva al său; ci erau lor toate de obște» (4, 32).

Aceste texte ne zugrăvesc noua orânduire socială de Creștinism în zorile sale.

Este suficient să-i facem analiza pentru a descoperi în acea orânduire veritabilul ideal social, căci este ușor de văzut că această societate creștină primordială reunia în ea cele două regimuri de proprietate cari, în lumea ordinară, își fac mereu opoziție ne-

+ Pr. Eugen Todoran

Preotul și directorul Școlii normale confesionale ort. române «Andrei Șaguna» din Sibiu, Eugen Todoran, a încetat din viață, în ziua de Joi, 1 Octombrie, c.

Trista veste, că de câteva zile se află în grele suferințe, știre comunicată dela om la om, temerea unui desnodământ aflat, se confirmă prin giasul clopotelor și stindardele negre în dimineața zilei de Vineri.

În floarea bărbăției de ani 46, lăsând: soție nemângăiată și trei fiice orfane, după 21 ani de funcționare ca profesor, din cari 4 ani ca director al Școlii normale, în plină activitate părăsește pe neașteptate largul teren al educației pentru generațiunea de mâine a învățătorilor — căci Domnul l-a chemat la Sine, să-i răsplătească și să-i plătească munca lucrătorului cu plata integrală de zi, deși muncise numai până la amiază...

Viața și activitatea profesorului și directorului E. Todoran a fost cu adevărat o activitate de laborator. Modest, harnic, devotat, trăind numai pentru școală și interesele ei, va rămânea un rar exemplar pentru urmași, de tăcută harnicie care în simplitate, de bună cuviință, în virtute și dreptate căuta să justifice postul de conducere, postul de onoare încredințat de superiorii săi.

Analele Școlii normale vor fixa locul de onoare celui dispărut, în galeria iluștrilor profesori înaintași cari au fost și rămân «dascăli dascălilor» pentru școala și cultura neamului nostru.

Pe lângă necrologul familiei — Corpul didactic și comitetul școlar dela Școala normală, apoi P. V. Consiliu Arhiepiscopesc, au vestit tuturoara adâncă durere pentru cel dispărut din mijlocul lor.

Sâmbătă la ora 11, rămășițele pământești au fost transportate dela Școala normală, la Sf. Mitropolie, urmate de trei preoți, familia, corpul profesoral și elevii școlii.

Numeroase coroane de flori împrejmuisau sicriul decedatului

La ora 2 și jumătate s'a început slujba înmormântării oficiată de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae și P. S. Sa vicarul-arhiereu Vasile, înconjurați de 6 preoți și 2 diaconi și co-

rul funebrel al academiei teologice, condus de prof. C. Popa.

P. S. Sa Vicarul arhiereu Vasile, fostul profesor al decedatului, apoi coleg și fost director al Școlii normale, fixează într'o admirabilă vorbire funebrelă icoana directorului Todoran.

Din partea corpului profesoral îl parentează în chip dulos, pr. prof. G. Maior. Prof. I. Popa, în numele asociației profesorilor secundari, secția Sibiu, și prof. N. Sulică, în numele liceului Papiu dela Tg.-Murăș, care a trimis o delegație de 6 profesori la cinstea din urmă pentru acela care a fost un an directorul liceului.

Corul Școlii normale A. Șaguna condus de prof. Lia Popovici, cântă dulos «Adusu-mi-am aminte», și corțelul se pune în mișcare, urmat de un numeros public din Sibiu și jur, de elevii Școlii normale, delegațiuni dela toate școlile primare și secundare din Sibiu, de numărul corp profesoral de toate gradele din Sibiu, de muzica militară și un pluton dând onorul cuvenit aceluia, care a fost decorat cu «Coroana României în grad de cavaler».

Dela Cazarma Mihai Viteazul până la cimiterul central a fost însoțit de P. S. Sa Vicarul arhiereu Vasile și numeros public și elevii — așezat fiind sicriul în groapa proaspăt săpată, la locul de odihnă; aci a vorbit elevul N. Popa în numele elevilor Școlii normale. Odihnește în pace suflet nobil și bun, amintirea Ta va fi pururea vie între cei rămași în urmă, ca a unui om al virtuții și al datoriei!

Dela oficiul de cassă consistorial

În fine, după mari întârzieri, la începutul acestei săptămâni s'a primit dela Administrația financiară dotația preoției pe luna Mai.

Oficiul de cassă a și început să expedize preoției paralele; iar Venerabilul Consiliu arhiepiscopesc a făcut noi și energice întreprinderi, spre a se achita cât mai îngrabă dotația preoției pe lunile trecute, iar pe viitor să se solvească fără întârziere.

putându-se nici decum împăca: Comunismul și Individualismul. Societatea primilor creștini a reușit să contopească aceste două sisteme în mod firesc incompatibile. Ea a fost de fapt *comunistă*, pentru că punea totul în comun, și rămânea totuși individualistă, pentru că nu impunea membrilor săi această comuniune de bunuri în mod imperativ și absolut și pentru că lasă liber pe fiecare să aducă la masa comună ceea ce voia.

Probă rezultând din episodul Ananiei și Săfirei. — Putem verifica acest lucru prin episodul Ananiei și Săfirei (Fapte, cap. V). Cei doi soți au vândut un câmp, și ca ceilalți creștini ei au adus prețul la picioarele apostolilor, după cum era obiceiul. Dar ei n'au adus tot. Au simulat numai că-și sacrifică totalitatea bunurilor lor, pe când de fapt nu dădeau decât o parte. Dădeau din ipocrizie pură, generoși în aparență și avari în realitate. Sfântul Petru îi blăstemă și-i pedepse, dar precum o spune lui Anania, nu pentru că a păstrat o parte din bunurile sale, dat fiind că avea

dreptul să facă acest lucru; ci pentru că a mințit Duhului sfânt, afectând de-a dărui tot, pe când nu dădea decât o parte. Acest episod arată cu claritate că primii creștini nu erau comuniști în înțeles precis al cuvântului, căci ei nu erau forțați să pună în comun tot ceea ce aveau. Ei dădeau ceea ce voiau. Proprietatea individuală rămânea deci intactă în sânul lor. Totuși prin sacrificii spontane ei își constituiau un patrimoniu comun, destul de considerabil pentru a satisface nevoile tuturor, astfel încât nu exista nici un sărac în societatea lor.

Chestiunea socială rezolvată. — «Și nimeni nu era lipsit între ei; că toți cari aveau case sau țărini vânzându-le, aduceau prețurile celor vândute, și le puneau la picioarele apostolilor, și se da la fiecare după cum cineva avea trebuință». (Fapte 4, 34-35).

Șapte caractere fundamentale ale societății creștine primitive. — Organizațiunea creștinilor prezente, în consecință, următoarele trăsături:

ANUNȚ

Tuturor oficiilor protopopești și parohiale din arhiepiscopie

Având în vedere dispozițiile testamentare ale fericitului mitropolit Șaguna precum și regulamentele pentru administrarea Bibliotecii și Tipografiei arhidiecezane, atragem atențiunea oficiilor parohiale și protopopești ca toate rechizitele, utensiliile de cancelarie, imprimate și tipărituri oficiale precum și obiecte rituale și cărți bisericești să se procure dela Tipografia și Librăria arhidiecezană.

Aceste așezăminte au fost îndrumate să execute prompt orice comande făcute de către oficiile parohiale și protopopești.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 566/1931. (79) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a Hălmeag, protopopiatul Oitului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariție în «Telegraful Român».

Retribuțiile după acest post sânt:
1. Salarul dela Stat, conform cu pregătirea și eventual anii de serviciu al candidatului.

2. Sesiunea parohială: 7 1/2 jug. pământ arabil și fânaș.

3. Câte o ferdelă de bucate dela fiecare familie românească și câte una zi de lucru cu mâinile de fiecare familie de neorustici.

4. Venitele stolare stabilite de Adunarea protopopească și aprobate de Ven. Consiliu Arhiepiscopesc cu Nr. 3108/1928.

Cererile de concurs însoțite de actele necesare se vor înainta Oficiului protopopesc ortodox român Oitul în Șercaia, până la termenul fixat.

Concurenții vor binevoi a se prezenta în parohie în o Duminecă sau sârbătoare spre a face cunoștință cu enoriașii.

Șercaia, la 20 Septembrie 1931. Oficiul protopopesc în înțelegere cu Consiliul parohial.

Pr. Valeriu Judele adm. prot.

A apărut și se află de vânzare la Librăria Arhidiecezană:

Introducere în sfintele cărți ale

Testamentului Vechiu

de Arhipresviterul-Mitrofor Dr. VASILE TARNAVSCI prof. titular la Facultatea de teologie din Cernăuți. Prețul Lei 400.—. La comanda se alătură Lei 20.— pentru spese poștale.

Dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu se poate procura:

Confesiuni și Secte

studiu istoric-misionar

de

Arhieroul

Grigorie Leu Botoșăneanu

Prețul Lei 120.—, plus spese poștale Lei 10.—

Nr. 1043/1931 (81) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. Moenclul de sus, protopopiatul Branului, publicăm concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul dela stat.
2. Folosința a 2 jug. cad. fânaș.
3. Venitele stolare aprobate de Ven. Consiliu Arhiepiscopesc cu ord. Nr. 4544/1929.

Reflectanții îndreptății la acest post sânt poții să-și înainteze cererile, provăzute cu toate actele necesare, în termen, Oficiului protopopesc ort. rom. Bran, Zărnești, jud. Brașov, și să se prezinte în parohie în vre-o Duminecă sau sârbătoare, cu observarea dispozițiilor reglementare, spre a cânta, eventual a celebra și a face cunoștință cu credincioșii.

Zărnești, 1 Octomvrie 1931. În înțelegere cu consiliul parohial.

Vasile Stoicanea protopop.

Nr. 1044/1931. (80) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a Peștera, protopopiatul Branului, publicăm concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul dela stat.
2. Venitele stolare, aprobate de Vener. Consiliu Arhiepiscopesc cu Nr. 4544/1929.

Reflectanții îndreptății la acest post sânt poții să-și înainteze cererile, provăzute cu toate actele necesare, în termen, oficiului protopopesc Bran, și să se prezinte în parohie în vre-o Duminecă sau sârbătoare, cu observarea dispozițiilor reglementare, spre a cânta, eventual celebra și a face cunoștință cu dreptcredincioșii.

Zărnești, 1 Octomvrie 1931. În înțelegere cu consiliul parohial.

Vasile Stoicanea protopop.

Nr. 669/1931 (78) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a Merghindeal, protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul cu întregirea dela stat, conform celor fasonate în coala B.
2. Sesiune parohială veche 6 jug. 1439 stg. p. și 14 jug. primit prin Ref. agrară și folosirea locului de casă parohială și a cimitirului nou.
3. 8 stg. lemne de foc din pădurea comună, conform uzului.
4. Stola uzitată în tract.

Concurenții își vor înainta cererile și documentele convenite subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescris și, cu prealabila încunoștințare a acestuia, se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Agnita, la 18 Sept. 1931.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Agnitei în înțelegere cu consiliul parohial din Merghindeal.

Emil Păcală protopop.

Citiți

MEMORIILE

Arhiepiscopului și Mitropolitului Andrei Șaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustrațiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Șaguna despre fapte și întâmplări momentuoase din viața sa. Se află la Librăria Arhidiecezană în Sibiu
Prețul: 25 Lei

Dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, se pot procura, manualele de religie aprobate de Sf. Sinod pentru școlile primare:

- NICOLAE CRIȘMARIU
- Istorie biblice ed. IX Lei 20
  - Istorie bisericești „ V „ 20
  - Catehism „ V „ 20

A apărut în Biblioteca La Vatra sufletească a Neamului Nr. IX

Cum s'a făcut unirea cu Roma în Ohaba-Forgaciu? (Banat)

Demascarea unor siluiri și fraude de

Dr. Gh. Ciuhandu consilier-referent eparhial, Arad.

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. Prețul Lei 25.—, plus spese Lei 5.—.

A apărut în ediție nouă:

Frumoasa din Nor

și alte povești, de E. HODOȘ. Volumul conține, pe 196 pagini, 12 dintre cele mai frumoase povești din popor. Se află la: Librăria Arhidiecezană, în Sibiu. Prețul 60 lei și porto.

Dela Librăria Arhidiecezană se poate procura:

Plângerile lui Ieremia și Critica mai nouă de NICOLAE NEAGA

Profesor la Academia de Teologie Prețul Lei 25.— plus spese poștale Lei 15.—

La Librăria Arhidiecezană în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul legate și broșate pentru parohii, bănci, oficii și particulari cu prețuri moderate

Au mai apărut de NICOLAE NEAGA profesor la Academia teologică

1. „Tatăl-Nostru“ 50 pag. Lei 15 (tâlcuire)
2. „Plângerile lui Ieremia“... Lei 25
3. „Contribuții la lămurirea textelor mesianice din cartea Facerii“ Lei 17

Dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, se poate procura

CURS de Indrumări misionare

pentru folosirea studenților în teologie, preoților parohi și misionarilor eparhiali

de Dr. VASILE GH. ISPIR profesor la Facultatea de teologie din București. Prețul Lei 440.—, plus spese poștale Lei 20.—

A APĂRUT

BISERICA IMPOTRIVA CONCORDATULUI

Declarațiunea Episcopatului ortodox român prezentată la discuția pentru ratificarea Concordatului, în ședința dela 23 Mai 1929, a senatului român

de Dr. NICOLAE BĂLAN Arhiepiscop și Mitropolit

Prețul Lei 30.— + spese Lei 5.— Se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimițând prețul prin mandat poștal.

în editura Comisiunii administrative a Tipografiei arhidiecezane a apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană din Sibiu

HRIȘTU ANDRUTSOS profesor la facultatea de teologie din Atena

DOGMATICA bisericii ortodoxe răsăritene

Traducere autorizată de

Dr. DUMITRU STANILOAE profesor la Academia teologică „Andreiană“

Prețul Lei 300.—, plus spese poștale Lei 20.—

Librăriilor și direcțiunilor institutelor teologice pentru comanda de cel puțin 10 exemplare li se dă 20% rabat.

în editura Comisiunii administrative a Tipografiei arhidiecezane a apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană din Sibiu:

Istoria Desrobirii Religioase a Românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

SILVIU DRĂGOMIR profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. II

cu 75 documente anexate.

Prețul Lei 400, plus spese de poștă Lei 20. Volumul I costă Lei 200

A apărut în editura Comisiunii administrative a Tipografiei arhidiecezane și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană de aici din Sibiu broșura:

„Profeții mesianice în vechiul Testament“

texte alese de dl NICOLAE NEAGA, profesor suplent la Academia teologică «Andreiană», din Biblia publicată sub îngrijirea Sfântului Sinod în 1914, cari texte, pentru că să fie cât mai accesibile la înțelegerea din Exegețică în institutele teologice sunt înzestrate cu titluri în conformitate cu importanța lor mesianică. Prețul unui exemplar e Lei 55.—. Librăriilor și direcțiunilor institutelor teologice pentru comanda de cel puțin 10 exemplare li se dă 20% rabat.

Librăria Arhidiecezană.

Anunțuri și reclame

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțesti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.